

enkelte husstande påvirket af en lang række faktorer, der gør det særdeles vanskeligt at opstille matematiske modeller til prognosemageri. Men det står fast, at trods virksomhedernes voksende geografiske mobilitet er arbejdskraftens mobilitet for stadig nedadgående: Husstande med to udearbejdende personer og en ejerbolig er lidet mobile. Helt galt bliver det, såfremt der er tale om højtuddannede; de kan kun vanskeligt finde relevant beskæftigelse uden for storbyregionerne.

Bogen er en fin introduktion og præsentation af problemer vedr. arbejdskraftens geografiske mobilitet. Men den egner sig næppe til undervisningsbrug.

Hans Thor Andersen

Yorgos Y. Papageorgiou: the isolated city state: an economic geography of urban spatial structure.

Routledge, London 1990. XXII, 466 s., fig. 23 cm. GBP 75.-.

Bogen indledes med en række 'store' spørgsmål som, hvorvidt suburbaniseringen er en konsekvens af et forarmet bymiljø. Hvorfor er tredje verdens byernes udvikling væsensforskellig fra de industrialiserede lande? Hvad er årsagerne til en række storbyers økonomiske og sociale deroute? Eksisterer der en optimal ejendomsbeskatning af boligmassen? Disse og flere andre spørgsmål angiver mere eller mindre intentionerne med bogen. Den er opbygget ved hjælp af 17 kapitler, hvert bestående af en koncentreret tekst, en matematisk udledning af teksten samt fyldige noter med ord- og tegnforklaringer. Emnerne er agglomeration, individuel adfærd, rationelt valg, betydningen af indkomstvariationer, de centrale bydeles forhold, public choice, decentralisering – kort sagt en liberal udgave af 'spatial economics'.

En del af de spørgsmål, forfatteren opstiller, afspejler hans indfaldsvinkel; der er forskelle i de mekanismer og strukturer, der skaber henholdsvis den rige verdens og den fattige verdens byer. Det plejer sjældent at overraske geografer, at der er forskelle fra sted til sted. Men åbenbart er forfatteren ikke geograf, eller også er han blevet grebet af sit abstrakte modelmageri.

Bogen er iøvrigt svær at læse.

Hans Thor Andersen

Nakskov: Bevaringsværdier i byer og bygninger 1990.

Miljøministeriet. Planstyrelsen, i samarbejde med Nakskov kommune. 1990. 52

s., ill. 35 cm. DKR 250.-.

Værket er første bind i en ny atlaserie fra Planstyrelsen. Formålet er at tilvejebringe ikke blot en registrant over frednings- og bevaringsværdige ejendomme, men også en udpegning af historiske eller på anden måde karakteristiske 'bymiljøer'. Denne kortlægning forudsætter en historisk synsvinkel på den aktuelle lokalitet og dens by- og bygningsmiljø. Herved bliver landskabet og dets omformning inddraget.

Første halvdel er en let læst og velillustreret gennemgang af kulturlandskabet i og omkring Nakskov. Der redegøres for, hvordan træk fra tidligere perioder har skabt den nuværende by og dens særlige miljø, og hvordan landskab og bebyggelse er intimt forbundet i deres udvikling. Men der gøres ikke noget ud af fx den erhvervs-mæssige forskydning eller af de mennesker, der levede og lever i byen. Det ligger desværre uden for værkets formål, der angiveligt er at sikre bevaringen af bymiljøer og bygninger, fx via byfornyelsesplanlægning, kommuneplanlægning etc. Anden del er en klassificering af bevaringsværdige ejendomme. Men flot og læseværdigt er det.

Hans Thor Andersen

G.I. Marchuk, A.S. Sarkisyan: Mathematical modelling of ocean circulation.

Springer, Berlin 1988. XV, 292 s., fig. 25 cm, DEM 198.-.

Denne bog omhandler numerisk modellering af havstrømme, hvilket er et emne, som i øjeblikket er uhyre populært blandt hydrodynamikere og oceanografer. Forfatterne er russere, hvilket i sig selv forlener bogen med en vis interesse.

Inddelingen er som følger: I kapitel 1 løses de grundlæggende hydro- og termodynamiske ligningssystemer, og i kapitel 2 præsenteres en matematisk formulering af grundprincipperne i computermødelen, herunder konstruktionen af det gridnet, hvori de numeriske beregninger finder sted. Kapitlerne 3 og 4 indeholder en udvikling af computeralgoritmen og en præsentation af den numeriske model. I det omfattende afsluttende kapitel beregnes endelig det globale tredimensionale strømningens mønster i verdenshavene. Beregningerne foretages ved hjælp af T, S-målinger kombineret med vindobservationer og havbundens topografi. Det anvendte gridnet har en størrelse på 1°. Resultaterne sammenlignes dels med empiriske data, dels med andre teoretiske modeller. For at demonstrere modellens

anvendelighed i mindre skala foretages endvidere en beregning af cirkulationen i Sortehavet.

Bogens mange formler (i alt 636 er nummereret) giver et temmelig skrækkindjagende indtryk. Dog er værkets opbygning logisk og grundig, hvilket betyder, at andre end matematikere er i stand til at læse det.

Troels Aagaard

Fra geografiens verden. Red.: Bodil Engell et al.

Geografforlaget, Brenderup 1989. 48 s., ill. 25 cm. Kr. 35.-.

Her foreligger et smart, lille propagandahefte om geografiske emner, der forhåbentlig kan fænge i en træt gymnasieklasse. Man dølger forfatternavnene, medens der nævnes hele tre redaktionsniveauer, en korrekturlæser samt en flok inspiratorer.

De 22 emner fylder hvert ét opslag, og opsætningen følger princippet om mindst et foto eller figur pr. side, så teksten må være vel tilfilet. Opslagene er meget velskrevne samt appetit- og spørgsmålvækkende. Dog føler jeg mig altid noget forført, når man bruger stilen "vi ønsker ..., vi skal..., vi har...". Det siges også (p.8), at ordet "befolknings eksplosion" er ved at gå af mode, og at det skyldes især udviklingen i de industrialiserede lande; andre passager i heftet viser da også, at problemet stadig er akut.

Bogen opfylder sit formål på gymnasieniveau, ingen tvivl om det. Men heftet er også en tidstypisk dokumentation for fagets idéhistoriske situation, og i den sammenhæng kan det godt give lidt kriller i maven, når man adræt skal præstere et nærmest olympisk trespring fra fx tigerøkonomier over ozonlaget til affald. Nok er geografer dygtige og bredt orienterede, men det forekommer mig, at dette hefte må stille store krav til fagets lærere, der skal begrunde omfangslogikken og sammenhængen emnerne imellem.

Rolf Guttesen

Egon Jensen, Margit Nielsen: Ungarn: et reformland.

Geografforlaget, Brenderup 1990. 102 s., ill. 26 cm. Kr. 105.-

I Geografforlagets serie af regionalhefter er Ungarn genudgivet i en opdateret og noget ændret version. Forfatterne er henholdsvis økonom og geograf, men det må konstateres, at økonomien har haft mest at fortælle til dette fællesprodukt.

Heftet giver en relativt grundig gennemgang af den politiske og økonomiske histo-

rie med hovedvægt på tiden efter 2. verdenskrig. Dette stof fylder ca. to trediedele af heftets 102 sider, medens de naturlige betingelser for landbrug og industri er trængt sammen på hhv. 4 og 5 sider. Ikke desto mindre indledes begge disse kapitler med et manende udsagn "Ungarn geologisk set er et meget ungt område".

Når sådanne områdebeskrivelser skal bruges i undervisningen, skulle man mene, at viden om almene geografiske fænomener var kendt eller kunne hentes i andre opslagsbøger. Alligevel bruges megen plads i de naturgeografiske afsnit til at forklare almenheder som, hvordan olie og gas dannes i naturen, kulrækken, ionbytning eller føhnvinde, som forklares, men ikke benævnes.

I forhold til den tidligere udgave er mange kort (desværre) udeladt, men de resterende er pænere tegnet. Fotomaterialet er meget svingende både med hensyn til kvalitet og informationsindhold. Forsidebilledet er noget for sig, et bybillede: Gade med biler, huse og mennesker. Det gentages inde i heftet, hvor teksten fremhæver en Pepsi-reklame. I afsnittet om miljøproblemer savnes noget om problemerne i forbindelse med processen bauxit-alumina-aluminium, som andre steder har givet voldsom, letal forurening, fx Skawina ved Krakow, som man lukkede helt for nogle år siden.

Rolf Guttesen

Stanley P. Johnson & Guy Corcelle: The environmental policy of the European Communities. Repr.
Graham & Trotman, London 1990. XV, 349 s., 24 cm. GBP 45.-.

Johnson og Corcelle har gjort et betydeligt arbejde – og nyttigt – med at samle materialet vedr. EF's lovgivning på miljøområdet. OG det er præsenteret klart og oversigtligt vedr.: Vand, – luft, – behandlig af affald, – støj, – flora og fauna. Dertil giver de desuden en oversigt over nogle særlige aspekter af EF's miljøpolitik. Hovedemnerne er forureningskontrol, forskning i "miljø", internationale konventioner, sammenhæng mellem miljø- og sektorlovgivning, miljøaspektet i udviklingsbistand, købekraft, miljøovervågning. Håndbogen er en meget vigtig referencebog for alle miljøinteresserede.

Sofus Christiansen

Kenneth J. Hsu: Physical principles of sedimentology: a readable textbook for beginners and experts.

Springer, London 1989. X, 233 s., ill. 21 cm. DEM 42,-.

Denne bog er baseret på forfatterens forelæsningsnoter i kurset "Principles of Sedimentology" på Swiss Federal Institute of Technology. Som sådan er det en forfriskende "anden slags" tekstbog i dette emne, ikke fordi der præsenteres egentlige nye ting, men fordi mange af de historier, der binder en god forelæsning sammen, er medtaget og genfortalt med humor.

Bogen er skrevet i et letfatteligt og ligefremt sprog og bærer præg af stor viden og erfaring. Den er ikke som mange andre nutidige panderter rigt illustreret med flot opsatte billeder og figurer. De nødvendige skitser er imidlertid medtaget, og forfatterens fysisk/sedimentologiske angrebsvinkel er tilstrækkeligt illustreret til, at bogen er læseværdig.

Bogen henvender sig som sådan til alle med interesse for sedimentologi, hvad enten det drejer sig om lidt repetitionslæsning med gode historier for den mere erfarne, eller om en basal introduktion for den uerfarne.

Jesper Bartholdy

Satellite remote sensing for resources development. Ed. by Karl-Heinz Szekiela.

Graham & Trotman, London 1986. XII, 221 s., ill. 24 cm. GBP 37.50.

Bøger om remote sensing, på dansk sommetider kaldt telemåling, har en kort levetid af naturlige grunde: De handler om en teknologi, der udvikler sig hurtigt, og alle faktuelle oplysninger skal revideres hyppigt. Visse mere fundamentale principper og begreber holder længere, og den kloge skribent lægger selvfølgelig vægten her.

Dette værk forsøger lidt af hvert. Efter en meget kort introduktion til telemålingens (strålings-)fysik følger et langt kapitel med en oversigt over satellit/sensor-systemer. Afsnittet er ladet med data, og selv mindre kendte systemer gennemgås, behandlingen er koncis og up-to-date. Det følgende kapitel om "atmospheric considerations" er til gengæld meget generelt, og en behandling af atmosfærisk korrektion af satellitbilleder, optaget i forskellige bølgelængdeområder, savnes totalt.

Kapitlet om "naturlige systemers spektrale karakteristika" præsenterer resultater af empiriske undersøgelser af en lang række overfladers spektrale (refleksions-) egenskaber med en vis overvægt på vand,

som tydeligvis er forfatterens eget felt. Hvad der imidlertid mangler, er en diskussion af hele det komplicerede begrebsapparat omkring refleksion og emission samt en diskussion af metodik i forbindelse med in situ målinger. Endelig kunne en omtale af refleksionsmodeller, især for vegetationsdækkede overflader, have været på sin plads. Overraskende er det, at en diskussion af hyppigt anvendte vegetation-sindices ikke har fundet plads her (det omtales dog i et senere afsnit).

Tendensen til hurtigt forældelse viser sig tydeligst i afsnittet om "begreber i databehandling og -tolkning", som dels er ganske tyndt, dels langt fra up-to-date.

Resten af bogen er delt i to kapitler om observation af hhv. oceaner og kontinenter. Igen er materialet righoldigt og eksemplerne generelle nok til at være langtidsholdbare. Evnen og viljen til at spænde over satellitbilleder optaget i såvel det synlige som det infrarøde som mikrobølgeområder bør også påskønnes.

Som det fremgår af ovenstående forsøger bogen at behandle en meget bred emnekreds og dække såvel behovet for opdaterede faktuelle oplysninger som basale begreber og principper. Ikke alt lykkes lige godt, men alt i alt udgør bogen et godt bud på en introduktion til remote sensing. De mest generende mangler findes i afsnittet om processering og fortolkning, men her findes en række nyere fremstillinger, som med fordel kan bruges i stedet.

Kjeld Rasmussen

Acidic precipitation: proceedings of the International Symposium on Acidic Precipitation. Muskoka, Ontario, September 15-20, 1985. Ed. by Hans C. Martin. (Water, air, and soil pollution, vol. 30-31 (1986)).
Reidel, Dordrecht, 1987. 2 bd., ill. 25 cm. GBP 196.-.

Fra et symposium i Canada i 1985 foreligger godt 2000 sider omhandlende sur nedbør og konsekvenser af forsurening i form af i alt 206 artikler, hvilket må være endnu et bevis på, at ikke alle anmeldere altid læser lektierne fra ende til anden. Forsuringsprocesser – både naturlige og antropogene – har faktisk været studeret i over 100 år, men særligt siden begyndelsen af 80'erne, hvor effekterne er blevet tydeligere, målelige og synlige, er der kommet fart over forskningsfeltet. Først og fremmest i Vesteuropa og Nordamerika, som er verdens ældste industriområder og derfor meget udsat. Desværre foreligger der intet fra Østeuropa. Bøgerne dækker et bredt spek-